

Primjeri suradnje odgojno-obrazovne ustanove s lokalnom zajednicom

Brašnić, Monika

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:610178>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-25**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MONIKA BRAŠNIĆ

**PRIMJERI SURADNJE ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE S LOKALNOM
ZAJEDNICOM**

Završni rad

Pula, rujan 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MONIKA BRAŠNIĆ

**PRIMJERI SURADNJE ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE S LOKALNOM
ZAJEDNICOM**

Završni rad

JMBAG: 0303066935, redoviti student

Studijski smjer: Predškolski odgoj

Predmet: Obiteljska pedagogija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Opća pedagogija

Mentorica: doc.dr.sc. Marina Diković

Pula, rujan 2019.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika _____ ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj:

1. Uvod	1
2. Suradnja.....	2
2.1 Suradnja s roditeljima.....	3
2.2 Suradnja i suradničko učenje djece	8
2.3 Suradnja s lokalnom zajednicom	9
3. Kompetencije odgojitelja	13
3.1 Kompetencije odgojitelja prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu	16
3.2 Uloga odgojitelja u stvaranju poticajnog okruženja.....	17
3.3 Usavršavanje odgojitelja	19
4. Primjeri radionica za djecu, roditelje i odgojitelje.....	21
4.1 „Arena u malom“	22
4.2 „Od brašna do tjestenine“	26
4.3 „Lutkarske moći “	30
4.4 Primjer igrokaza.....	34
5. Zaključak	37
6. Literatura	38
Sažetak	41

1. Uvod

Svatko tko se bavi odgojem i obrazovanjem, složit će se s tvrdnjom da je suradnja izrazito važan pojam koji se treba njegovati i provoditi u praksi. Kada se spomene pojam suradnje, odmah se misli na suradnju s roditeljima, koja se smatra jednom od najvažnijih oblika suradnji.

Upravo je suradnja između roditelja i odgojitelja glavni čimbenik u postizanju skladnog odgoja djeteta. Postoje i ostale vrste suradnje kao što su suradnja među odgojiteljima, suradnja među djecom, suradnja sa stručnim suradnicima, suradnja odgojno-obrazovne ustanove s ostalim ustanovama za odgoj i obrazovanje, te suradnja odgojno-obrazovne ustanove s lokalnom zajednicom o kojoj ćemo govoriti u ovom završnom radu.

Smatra se kako današnje društvo, nažalost, teži k otuđivanju i osamostaljenju, te nema mnogo onih koji su spremni za suradnju. Zato je zadatak budućih odgojitelja¹, poticati okolinu na suradnju, odnosno sve one koji su vezani uz odgojno-obrazovnu ustanovu. Potrebno se uključiti u projekte vezane za poboljšanje lokalne zajednice, kako bi stvorili bolje mjesto za našu djecu.

¹ Pojam „odgojitelji“ u ovom će se radu odnositi na oba roda, odnosno na muški i ženski rod

2. Suradnja

Prema Maleš i Stričević (2005: 77) „suradnja je jedno od temeljnih načela opstanka ljudske zajednice“. Još iz najranije povijesti znamo kako je čovjek živio u zajednici kojom je moralo vladati međusobno razumijevanje kako bi preživio. Suradnja je vezana uz solidarnost, zajedničko rješavanje problema, te osjećaju grupne povezanosti. Temelji se na prihvaćanju i pomaganju drugima, te na zajedničkom radu i prihvaćanje pojedinca kao dijelom zajednice.

Kada govorimo o razlici između pomaganja i suradnje, tada se podrazumijeva da je u pomaganju jedan aktivan član, dok drugi član prima pomoć, no u suradnji je to obostrano s ciljem postizanja zajedničkih odluka i ciljeva. Suradnja se također povezuje s pojmom timskog rada. U timskom radu vlada zajedništvo, te svi članovi teže k jednakom cilju. Unutar tima postoje različite uloge. Za vođu tima najčešće se postavlja osoba koja je odgovorna, komunikativna, pravedna, te zna kako postupiti u određenim situacijama, no to ne znači da su ostali članovi manje vrijedni, naprotiv bez timskog odnosno, zajedničkog rada svih članova nemoguće je doći do rješenja.

Suradnju unutar odgojno-obrazovne ustanove možemo podijeliti na vanjsku i unutarnju suradnju. Pod vanjsku suradnju možemo istaknuti suradnju s lokalnom zajednicom pod koju svrstavamo kulturne ustanove, kao što su kazališta, muzeji, knjižnice, zatim i suradnju s ministarstvom znanosti i obrazovanja, gradskom upravom, domom zdravlja, no i s raznim udrugama koje bi mogle biti zanimljive djeci. Pod unutarnju suradnju možemo svrstati suradnju unutar odgojno-obrazovne ustanove koja se provodi među djecom, odgojiteljima, roditeljima i stručnim suradnicima. Ovi oblici suradnje izrazito su važni za uspješno funkcioniranje cijele odgojno-obrazovne ustanove.

2.1 Suradnja s roditeljima

Smatra se kako je suradnja s roditeljima izrazito važna. U današnjem svijetu, koji je vrlo užurban i stresan, mnogo se roditelja suočava s pitanjem, što kada se majka mora vratiti na posao. Hoće li dijete ostati s bakom i djedom u obiteljskom okruženju ili će ga upisati u vrtić, mišljenja su naravno podijeljena. Velika većina roditelja ima strah od ostavljanja djeteta u odgojno-obrazovnoj ustanovi, te se pitaju rade li ispravnu odluku. Tada na snagu stupaju odgojitelji koji moraju roditeljima i djeci pružiti potporu u tom teškom razdoblju prilagodbe.

Izrazito je važno, prije samog upisa djeteta u vrtić, postepeno pripremati dijete na novu situaciju. Kod kuće, se mora razgovarati s djetetom, te mu stvoriti pozitivnu sliku o samom odlasku u vrtić. Roditelji bi trebali posjetiti vrtić nekoliko puta prije upisa djeteta, kako bi se upoznali s radom odgojno-obrazovne ustanove, te kako bi upoznali buduće odgojitelje i prostor u kojemu će njihovo dijete boraviti. Upisom djeteta u vrtić započinje suradnja između roditelja, odgojitelja i naravno djeteta koje je u središtu pozornosti. Potrebno je ostvariti obostranu komunikaciju i razumijevanje između roditelja i odgojitelja, odnosno djelovati kao tim.

Na početku svake suradnje, važno je postaviti ciljeve koje zajednički želimo ostvariti tijekom određenog vremenskog perioda. Odgojitelj mora poštovati roditelja, te pridati važnost njegovim stavovima. Roditelj mora imati na umu, kako je on jednako važan kao i odgojitelj, unutar institucije dječjeg vrtića, te je važno da se ondje osjeća dobrodošao. Odnos između roditelja i odgojitelja mora biti isprepleten donošenjem zajedničkih odluka i rješavanja problema koje će voditi k uspješnijem odgoju djeteta. Prema Milanović (1997, u Jelić, 2013) „premda smo i jedno i drugo djetetu potrebni, premda se ne isključujemo, rijetko smo sve troje zajedno – odgajatelj, roditelj i dijete“. Zaustavimo se na tvrdnji „rijetko smo sve troje zajedno“, vrlo je važno da roditelj sudjeluje u zajedničkim aktivnostima s odgojiteljem i djecom kako bi razvio pozitivan osjećaj zajedništva, te svojim primjerom to prenio na dijete. Roditelji mogu sudjelovati u raznim aktivnostima kao što su izleti, gdje mogu biti od velike pomoći odgojiteljima, pogotovo, ako se radi o velikoj skupini djece. Roditelji također mogu sudjelovati tako što donose određene materijale potrebne za naredne aktivnosti u vrtiću. Možemo navesti primjer jedne takve suradnje, gdje su roditelji donosili razne predmete koji su

bili vezani za temu ljudskog tijela, na primjer, jedna je majka, pošto je bila stomatolog, donijela model zubi izrađenih od gipsa, bili su pomični, te ih je lako bilo za otvoriti. Djeca su pokazala veliki interes za zube, te je jedan roditelj čak donio zub morskog psa, kako bi mogli uspoređivati ljudske i životinjske zube. Možemo reći kako je ovo jedan jako lijepi primjer suradnje, gdje su djeca uz pomoć roditelja i odgojitelja na zanimljiv način stekla znanje.

Odgojitelj prati djetetov psihofizički razvoj kroz njegove stavove, interese i razmišljanja, te svoja zapažanja prenosi roditelju u raznim oblicima suradnje. Roditelj samostalno izabire onaj oblik suradnje za koji misli da je najbolji za njega i dijete, tako može birati između individualnih razgovora, roditeljskih sastanaka, radionica za roditelje i sl.

Kod individualnih razgovora treba naglasiti kako je najčešće odgojitelj taj, koji inicira održavanje takvih razgovora, u slučaju da je zapazio određeni problem ili situaciju koja se događa s djetetom, kao npr. veliko zanimanje djeteta za određeno područje. Roditelj također može zatražiti ovaj tip razgovora samo ako smatra da je on izrazito potreban. Ovisno o situaciji, tijekom individualnih razgovora, odgojitelj može otvoreno razgovarati s roditeljima o problemu koji je potrebno riješiti, o napretku njegova djeteta ili kako bi bolje upoznao roditelje, te kako bi ostvarili što bolju suradnju u budućnosti. Ponekad se u razgovor mogu uključiti i stručni suradnici, ako odgojitelj smatra kako sam nije dovoljno kompetentan za rješavanje određene situacije.

Kod roditeljskih sastanaka situacija je drugačija iz razloga što sudjeluje više roditelja, te se odgojitelj ne može dovoljno posvetiti svima kao što to može u individualnim razgovorima. Vrlo je važno da se roditelji međusobno upoznaju, pogotovo ako se radi o novoj skupini koja je tek upisana u vrtić ili jaslice. Odgojitelj tada na prvim roditeljskim sastancima može kroz zanimljive igre međusobno upoznati roditelje. Navesti ćemo nekoliko primjera igara temeljem iskustva na stručnoj praksi u dječjim vrtićima, koje odgojitelj može uvesti na roditeljskim sastancima, pomoću kojih će se roditelji opustiti i međusobno upoznati.

Igra s klupkom vune jedna je od omiljenih, za ovu igru potrebno je jedno veće klupko vune. Roditelji mogu sjesti u formaciju kruga kako bi igra bila zanimljivija. Prije samog početka igre, odgojitelj roditeljima mora dati jasne upute što se od njih traži. Zadatak je da svaki roditelj izgovori tri stvari o sebi, kako bi ga ostali roditelji i odgojitelj bolje

upoznali. Dolazi na red onda, kada mu prethodni roditelj baci klupko vune. Nakon što su svi upoznati s pravilima igre, igra može početi. S igrom započinje odgojitelj, tako što u ruci drži klupko vune i izgovara tri stvari o sebi, nakon izgovorenih riječi, baca klupko prvom roditelju, ali pritom u ruci zadržava jednu nit. Kako roditelji naizmjenično bacaju klupko, tako se niti isprepliću i stvaraju mrežu za koju možemo reći da predstavlja povezanost i povjerenje među roditeljima. Ovo je vrlo zanimljiva igra kroz koju se roditelji i odgojitelji mogu bolje upoznati, a uz to i dobro zabaviti.

Možemo, također navesti igru predstavljanja, za koju je potrebno roditelje podijeliti u parove. Svaki član para, unutar jedne minute mora reći nešto o sebi, dok ga drugi član pažljivo sluša. Nakon što oba člana obave zadatak, svaki od članova mora predstaviti drugog člana prema onome što je zapamtio, dok je pažljivo slušao. Ovaj se zadatak temelji na slušanju i pamćenju bitnih informacija vezanih uz drugu osobu. Roditelji se na ovaj način mogu upoznati, kako s osobom s kojom su u paru, tako i s drugim roditeljima tijekom njihova predstavljanja.

Također, igra koja je vrlo zanimljiva roditeljima je igra s rolom papira, za ovu igru potrebna nam je jedna rola toaletnog papira. Na početku igre, zamolimo roditelje da sjednu u formaciju kruga. Odgojitelj u ruci drži rolu toaletnog papira, te je njegov zadatak napraviti krug, odnosno doći do svakog roditelja i zamoliti ga da kaže jedan broj između jedan i dvadeset, ovisno o broju koji roditelj izgovori, odgojitelj mu daje jednak broj listića papira, na primjer, ako roditelj kaže osam, odgojitelj će mu dati osam listića papira. Nakon što su svi roditelji dobili svoje listiće, odgojitelj ponovno radi krug, te svaki roditelj mora reći onoliko činjenica o sebi, koliko ima listića papira, tako na primjer, ako roditelj ima pet listića mora izreći pet činjenica o sebi.

Igra slogova može pomoći odgojitelju i roditeljima da međusobno brže zapamte imena. Na početku igre roditelji naprave malo veći krug, te odgojitelj stane u sredinu kruga. Odgojitelj izgovara svoje ime, te mora napraviti onoliko pokreta ovisno o tome koliko se slogova nalazi u njegovom imenu. Roditelj izgovara „Moje ime je Monika, te ono sadrži tri sloga (Mo-ni-ka), za svaki slog moram napraviti jedan pokret“, na primjer, za -Mo okret, za -ni skok i za -ka čučanj. Tijekom izvođenja pokreta izgovaramo ime u slogovima. Svi roditelji zajedno moraju ponoviti radnju koju je izveo odgojitelj, te ponoviti njegovo ime. Nakon odgojitelja, na red dolaze roditelji, onaj roditelj koji je bio

na redu nakon odgojitelja mora ponoviti njegove pokrete, te dodati svoje ovisno o broju slogova. Igra završava kada svi roditelji dođu na red.

Igra zabavnih imena, namijenjena je za nove skupine roditelja koje se još ne poznaju. Pravila ove igre, jesu da svi roditelju sjednu u formaciju kruga, te da se predstave tako da ispred svog imena dodaju pridjev, koji također mora počinjati na isto slovo kao i njihovo ime, na primjer, „Ja sam Magična Monika“, zatim nastavlja drugi roditelj, „drago mi je Magična Monika, ja sam Zlatni Zoran“, sljedeći roditelj ponavlja oba imena, te izgovara svoje. Niz se nastavlja dok svi roditelji ne dođu na red. Ovom igrom roditelji čak mogu steći novi nadimak.

Posljednja igra koju bismo naveli zove se igra pogađanja, koja je slična igri pantomime, no nije klasična igra pantomime, već služi kako bi bolje upoznali neku osobu, njezine hobije, interese ili zanimanje. Na početku igre možemo zamoliti roditelje da sjednu u krug, nakon što su roditelji formirali krug, odgojitelj staje u sredinu kruga. Na glas izgovara svoje ime, a pantomimom pokazuje ono što najviše voli raditi, na primjer „Ja sam Monika i volim pjevati“, pjevanje pokažemo pokretima, dok ostali roditelji pogađaju, igra se nastavlja sve dok svi ne dođu na red. Ovaj oblik interakcije s roditeljima potiče obostrano povjerenje, između roditelja i odgojitelja.

Osim roditeljskih sastanaka i individualnih razgovora koje možemo ubrojiti u usmenu komunikaciju, postoji i druga vrsta komunikacije s roditeljima, a to je pismena komunikacija. Jedna od najvažnijih oblika pismene komunikacije je oglasna ploča. Ona služi za pružanje važnih informacija roditeljima, te bi ju trebala posjedovati svaka odgojno-obrazovna ustanova. Na njoj se mogu nalaziti razne obavijesti, vezane uz roditeljske sastanke, prehranu, projekte koji se prvo vode unutar skupine, također i dječji crteži, njihove izjave, fotografije s raznih izleta, te svo ono što odgojitelj smatra da je važno prenijeti roditeljima.

Zatim možemo navesti kutiju s prijedlozima u koju roditelji ubacuju poruke ispisane na papirićima. One služe roditeljima da anonimno iznesu svoje stavove i ideje o poboljšanju rada vrtića, pohvale odgojiteljima, također kako bi iznjeli određeni problem koji ne znaju kako riješiti. Nakon određenog vremena, odnosno kad se kutija napuni, odgojitelji otvaraju kutiju, zajedno sa stručnim suradnicima, te razmatraju kako riješiti određeni problem ako do njega dođe.

Ankete su također jedan od oblika pismene komunikacije, te se provode unutar vrtića, radi poboljšanja rada odgojno-obrazovne ustanove ili radi nekog nadolazećeg događaja, za koji odgojitelji žele čuti mišljenja roditelja. Mogu se provoditi nekoliko puta godišnje. Prilikom anketiranja roditelja, odgojitelji sakupljaju podatke, te ih kasnije obrađuju kako bi došli do potrebnih rezultata.

Posljednji primjer koji bismo naveli kao pismenu komunikaciju su putujuće bilježnice koje služe kako bi povezale dijete, roditelja i odgojitelja. U njima se nalaze dječji crteži, izjave djeteta, njihova razmišljanja, koja zapisuju i roditelji i odgojitelji s obzirom da bilježnica „putuje“ iz vrtića u obiteljski dom i suprotno, sve dok se bilježnica ne napuni. Zapravo kroz ovu vrstu komunikacije, upoznajemo roditelje, te im dajemo osjećaj važnosti i pripadnosti unutar odgojno-obrazovne ustanove.

Suradnja između roditelja i odgojitelja započinje s upisom djeteta u vrtić ili jaslice, no ona ne mora nužno završiti djetetovim završetkom vrtića. Mnogi roditelji i odgojitelji stvaraju dobre odnose i prijateljstva, te ostaju povezani i nakon što dijete otiđe iz vrtića, najčešće i sljedeće dijete upisuju kod istog odgojitelja.

2.2 Suradnja i suradničko učenje djece

Djeca u vrtiću najbolje uče surađujući sa svojim vršnjacima jer tako potiču jedni druge na zajedničko rješavanje određenog problema. Odgojitelj djeci treba ponuditi zanimljive materijale, koji će zaokupiti njihovu pažnju, te potaknuti njihovu samostalnost i želju za samostalnim rješavanjem problema, odnosno dolaženja do rješenja. Tijekom suradnje s vršnjacima dijete razvija svoje intelektualne, socijalne, emocionalne i kreativne potencijale.

Pažljivim promatranjem i dokumentiranjem, odgojitelj razvija različite strategije boljeg razumijevanja djece. Odgojitelji moraju pratiti djetetov postupak rada u određenoj aktivnosti, a ne samo krajnji rezultat. Svako je dijete različito, te ima različite interese, zato se odgojitelj mora u potpunosti posvetiti nalaženju načina, kako da svakom djetetu olakša put do znanja. Odgojitelj treba poticati djecu da podijele vlastite stavove i ideje s drugom djecom, čak i onda ako se ne slažu s većinom.

Prema Slunjski (2001: 50) „koncept suradničkog učenja stavlja naglasak upravo na učenje djece putem aktivnosti, diskursa, suradnje i dogovora“. Svako dijete ima pravo izreći svoje mišljenje, te tako doprinijeti zajedničkom učenju, dijete se mora osjećati prihvaćeno od strane svoje vrtićke skupine jer će jedino tako steći sigurnost, a na posljetku i želju za iznošenje vlastitog mišljenja.

2.3 Suradnja s lokalnom zajednicom

Svaka odgojno-obrazovna ustanova surađuje s raznim institucijama, udrugama, kulturnim ustanovama, odnosno sa svim ustanovama koje se nalaze u vrtičkoj blizini, za koje odgojitelji smatraju kako bi za djecu bila korisna njihova prisutnost i suradnja. Tijekom suradnje s lokalnom zajednicom, djeca se imaju priliku upoznati s novim oblikom rada s kojim se do sada nisu susreli. Prema Hrvatskoj enciklopediji (2012: 125) „lokalna zajednica je zajednica ljudi povezanih zajedničkim potrebama, tradicijom i identitetom u prostoru koji im omogućuje izravan dodir i komunikaciju“.

Tijekom suradnje s lokalnom zajednicom, odgojitelji moraju pažljivo birati ustanove, lokacije ili radionice koje će posjetiti s djecom, te pritom dati pozornost dječjem interesu i zanimanju za određenu temu. Ne smijemo zaboraviti, kako je najvažnije da djeca, znanje stječu kroz igru i zabavu. Radionice bi trebale biti edukativnog karaktera, kako bi djeca ponešto i naučila. Pod suradnju s lokalnom zajednicom možemo ubrojiti i razne posjete vrtiću koje se mogu bazirati na upoznavanju djece s određenim zanimanjima, starim zanatima, te sa tradicijom područja, odnosno kraja u kojem djeca žive.

Možemo navesti Istru kao podneblje, u kojoj su očuvani stari zanati kao što je klesarstvo, lončarstvo, maslinarstvo i ostali zanati, koji bi se kroz raznovrsnu suradnju trebali približiti današnjoj djeci jer se ipak i oni su sve većoj mjeri zaboravljaju. Prema Vinšćak (1999: 78) „nažalost, danas smo svjedoci izumiranja starih obrta i nestajanja predmeta koje su oni izrađivali“. Odgojno-obrazovna ustanova s ovakvim oblikom suradnje, može potaknuti djecu na očuvanje tradicije i kulturne baštine svog kraja. Odgojitelji bi se trebali zalagati za više sredstava koja će im omogućiti brojniju i učestaliju suradnju s lokalnom zajednicom, odnosno više radionica i sadržaja koji će biti poučni za djecu.

Kada govorimo o suradnji potrebno je naglasiti kako se ona bazira na zajedničkom radu. Uspostavljanje partnerstva s lokalnom zajednicom, omogućuje djetetu stjecanje novih iskustava, te stvara kvalitetne uvjete za daljnji razvoj djeteta. Prema Cohen (2010: 2) „mjesto odrastanja i zajednica, na isti način kao i sama obitelj, mogu oblikovati dječje živote, dajući im osjećaj identiteta, društvenih veza i razumijevanja svijeta u kojem žive.“ Zapravo možemo reći kako nas sama zajednica odgaja, odnosno

oblikuje tijekom cijelog života. Zajedničkim djelovanjem odgojno-obrazovne ustanove i lokalne zajednice, omogućujemo djeci stjecanje novih vještina i sposobnosti.

Prema Buljubašić-Kuzmanović (2009: 51) „kao što je poznato, dijete svoje potrebe ne zadovoljava samo kroz susretanje samo sa sobom, nego i sa svojom socijalnom okolinom“. Kooperativnost dakle znači, suradnju i prilagođavanje. Možemo reći kako svi sudionici zadovoljavaju svoje potrebe, ali se i prilagođavaju jedni drugima. Ovom tvrdnjom autorica želi naglasiti, kako dijete zapravo kroz suradnju sa svojom okolinom stječe znanja i pritom zadovoljava svoje potrebe. Odgojno-obrazovna ustanova može ostvariti suradnju na razne načine. Kako bi djecu uključili u što veći broj aktivnosti, predškolska bi ustanova trebala proširiti svoju suradnju na razna polja znanosti, kao što su prirodne, medicinske, tehničke ili umjetničke znanosti.

Navesti ćemo nekoliko primjera dobre suradnje između odgojno-obrazovne ustanove i lokalne zajednice. Jedan od kvalitetnih oblika suradnje ostvario je i Dječji vrtić Matulji koji je surađivao s „Eko patrolom“. Niz godina u vrtiću Matulji organizira se prikupljanje starog papira, kartona, baterija, čepova i jestivog (već upotrijebljenog) ulja. U akciji pod nazivom „Za manje otpada“ djeca su imala priliku sudjelovati u ekološkim radionicama, koje su uključivale sakupljanje i vaganje starog papira, brojanje starih baterija, prikupljanje i razvrstavanje otpada, svakodnevna čišćenja okoliša vrtića, te odabir najbolje uređene sobe dnevnog boravka. Djeca su također sudjelovala u sadnji cvijeća i mediteranskog bilja u zajedničkom dvorištu vrtića. Cilj ovih radionica je stvoriti kod djece pozitivnu sliku prema prirodi i okolišu, odnosno razviti ekološku osviještenost kod djece. Možemo reći kako je ovaj oblik suradnje izrazito poučan za djecu, te ih potiče na očuvanje svijeta u kojem živimo.

Osim edukativnih, postoje i razne likovne radionice, koje kod djece potiču kreativnost. Treba naglasiti kako je vrlo važno još u najranijoj dobi, kod djece probuditi interes za umjetnost, te izražavanje vlastitih ideja kroz pojam likovnosti. Lijepi primjer suradnje, tako je i projekt „Čarobni dan“ u kojem su sudjelovali Dječji vrtić Rijeka i Sveučilište u Rijeci. Prema Radović-Lagator (2018) „projekt je započeo u studenom 2018., a uključuje održavanje i provedbu kratkih, kreativnih i inovativnih aktivnosti u formi radionica iz područja znanosti i umjetnosti namijenjenih i prilagođenih djeci predškolskog uzrasta koje predlažu, kreiraju i izvode profesori i studenti Sveučilišta u Rijeci.“ Tako su se djeca, uz pomoć studenata Akademije primijenjenih umjetnosti

mogla upoznati s raznim likovnim tehnikama, između koje se našlo i kiparstvo. Djeca su od raznih materijala izrađivala skulpture, koja će se u budućnosti nalaziti u vanjskom prostoru kampusa.

Uz pomoć znanstvenika s odjela za biotehnologiju, djeca su imala priliku promatrati sitne mušice pod povećalom mikroskopa, tražeći pritom sličnost mušica i ljudi, znanstvenici su također izvodili razne pokuse od kućanskih potrepština, zanimljive djeci. Možemo reći kako je ovaj projekt izrazito lijepa suradnja predškolske ustanove s lokalnom zajednicom, te će zasigurno ostaviti pozitivan utisak na djecu i njihov interes za istraživanjem svijeta oko sebe.

Također jedna od kvalitetnih suradnji koje bismo naveli, odvija se između Dječjeg vrtića Zvončić i knjižnice „Voltino“. Vrtić s knjižnicom surađuje tijekom cijele godine. Djeca su učlanjena u knjižnicu, te na raspolaganju imaju knjige koje mogu posuditi kada god požele. Također se provode i posjete knjižnici u kojoj se odvijaju razne izložbe, čitanja priči, te razne kazališne predstave na koje se pozivaju starije vrtićke skupine. Odgojitelji smatraju kako ovaj oblik suradnje doprinosi razvoju čitalačke kulture među djecom, te se djeca putem ovih radionica mogu kulturno obrazovati.

Prema Slunjski (2001: 47) „vođeno svojom prirodnom znatiželjom, dijete aktivno stupa u interakcije s fizičkom i socijalnom sredinom, pri čemu prikuplja iskustvo i neprestano ga nastoji interpretirati, dati mu smisao“. Spomenuta autorica ovom tvrdnjom želi naglasiti, kako djeca zapravo putem vlastitih doživljaja i iskustava stječu određena znanja i sposobnosti, te smo im mi kao budući odgojitelji, dužni pružiti mogućnost ostvarenja njihovih potencijala putem raznolike suradnje.

Prema Slunjski (2001: 48) „odgojitelj može pomoći djetetu u boljem razumijevanju svog svijeta jedino na način da mu osigura mnogo stvarnih životnih iskustava kako bi dijete djelujući i razmišljajući samo otkrivalo nekonzistentnosti i kontradikcije između svijeta, kako ga ono razumije i onog koji ga stvarno okružuje“.

Suradnja se između vrtića i lokalne zajednice, također može temeljiti i na humanitarnoj svrsi. Jedan od primjera je suradnja između „Dječjeg vrtića Maslačak“ iz Krapinskih toplica i Caritasa u kojoj je vrtić sudjelovao u prikupljanju odjeće za djecu, te izradi paketa za Božić, koje su podijelili najpotrebnijim obiteljima. Djeca su također imala priliku sudjelovati na božićnom sajmu, na kojem su prodavali ukrase za bor, koje su sami izradili, te je novac od prodaje išao u humanitarne svrhe. Ovim oblikom

suradnje u djeci potičemo empatiju i osjećaj humanosti prema drugima, te bi se češće trebale provoditi radionice u humanitarne svrhe. Ovime možemo zaključiti kako je dijete samo po sebi sposobno za sve oblike suradnje, te mu u što većoj mjeri treba omogućiti daljnji razvoj putem raznovrsnih projekata i edukativnih sadržaja.

3. Kompetencije odgojitelja

Sama riječ odgojitelj, nosi u sebi riječ, odgoj. Smatra se kako je odgoj nešto, što nam je utisnuto još u najranijoj dobi. Odgoj nosimo sa sobom, te je on dio nas. Reagiramo na određene situacije onako kako mislimo da je najbolje, te postupamo prema načelima s kojima smo odgajani. Odgajati može samo odgojena osoba. Odgojitelj, prije svega mora biti uzor djeci, te svojim stavom i postupcima ukazati na sve ono što je prihvatljiv oblik ponašanja. Odgojitelj djetetu mora pružiti sigurnost, ukazati mu na povjerenje, te mu dati osjećaj važosti i prihvaćenosti unutar skupine.

Današnje se zanimanje odgojitelja, ne cijeni dovoljno. Prema Fatović (2016: 626) „sama činjenica da rani i predškolski odgoj ne pripada obveznom dijelu sustava odgoja i obrazovanja, na određeni način umanjuje ozbiljnost njegove prezentacije u očima šire javnosti i pojačava dojam da se radi o ustanovama kojima je primarna svrha servis roditeljima u skrbi za djecu, a tek potom odgoj i obrazovanje djece“. Velika većina populacije smatra kako se posao odgojitelja svodi na čuvanje i igranje s djecom, no ne vide drugu stranu ovog zanimanja u kojoj odgojitelj promišlja, djeluje, dokumentira, promatra, pronalazi načine, kako bi djeca na što zanimljiviji način stekla određena znanja i vještine.

Odgojitelj je osoba koja treba znati smiriti situaciju, onda kada je potrebno, mora djeci ukazati na greške zbog kojih je došlo do sukoba, kako se on ne bi više ponavljao. Prema Modrić (2013: 429) „u dječjim vrtićima interakcija odgojitelja i djece predstavlja učinkovit pristup podučavanju i učenju socijalnih vještina, osobito u problemnim situacijama, u takvim situacijama ponašanje odgojitelja postaje model djeci putem kojega ona uče razumjeti i rješavati probleme“. Osoba koja se zalaže za dobrobit drugih, osoba koja je željna svoje znanje prenijeti na druge, osoba koja je spremna staviti druge ispred sebe, to je osoba koja se ponosno može nazvati odgojitelj.

Prema Maleš (2012: 15) „u razgovoru s djecom važno je naglasak stavljati na različitosti koje postoje među nama i iste te različitosti tumačiti kao bogatstvo“. Odgojitelj, mora poštovati sve različitosti među djecom, te ih istaknuti kao veliku prednost skupine. U radu s djecom, odgojitelj mora biti otvoren, pun razumijevanja, suosjećanja, bez osude prema djeci. Djeca se s odgojiteljem moraju osjećati sigurno i

zaštićeno. Kada dijete prihvati odgojitelja kao svog vršnjaka, to je znak da se ono u potpunosti prepustilo odgojitelju te ima u njega povjerenja.

Treba naglasiti kako odgojitelj prije svega mora biti djetetov prijatelj. Prema Lučić (2007: 152) „on otkriva što je dobro u djetetovoj aktivnosti, daje mu na znanje da ga podržava, a ako je potrebno, usmjerava ga i pomaže mu u svladavanju zapreka, u primjeni stečenoga iskustva ili predlaže nove mogućnosti za rješavanje mogućih problema, takvim odnosom prema djeci i odgojno-obrazovnoj djelatnosti odgojitelj stvara pozitivnu sliku o sebi te osigurava svoje mjesto u djetetovu sjećanju na njega kao na suradnika i prijatelja, koji ga je poticao na aktivnosti i omogućio mu ugodne dane provedene u vrtiću.“

Kada govorimo o suradnji između roditelja i odgojitelja, odgojitelj mora biti taj, koji pokreće komunikaciju, odgovara na sva roditeljeva pitanja, pruža podršku i daje doznanja roditelju, kako je dobrodošao u vrtićkom okruženju. Prema Maleš (2012: 15) „prije svega, ustanova mora pružiti čitavu lepezu različitih mogućnosti komunikacije i podrške roditeljima i na taj način otvoriti komunikacijski prostor za suradnju, tiime ustanova pokazuje da uistinu brine o dobrobiti svih obitelji i voljna je uspostaviti kvalitetan suradnički odnos“.

Odgojno-obrazovna ustanova, dužna je omogućiti odgojiteljima svaki oblik usavršavanja, kako bi stekli potrebne vještine, sposobnosti i kompetencije za kvalitetan rad s djecom, roditeljima i drugim odgojiteljima.

Prema Diković i suradnicima (2016:4) „posjedovanje određenih kompetencija odgojitelja ne ulazi samo u domenu rada s djecom, već se odnosi i na uspješnu suradnju i interakciju s roditeljima, kolegama i ostalim dionicima odgoja i obrazovanja djece izvan predškolske ustanove“. Autori ovom tvrdnjom žele naglasiti kako odgojitelj mora djelovati na svim područjima svog rada, kako s djecom, tako i s roditeljima i stručnim suradnicima.

Prema *Tuning projektu* (2006) razlikuju se tri vrste općih ili generičkih kompetencija:

- Instrumentalne kompetencije: kognitivne sposobnosti, metodološke sposobnosti, tehničke sposobnosti i lingvističke sposobnosti.
- Interpersonalne kompetencije: individualne sposobnosti poput socijalnih vještina (socijalna interakcija i suradnja).
- Systemske kompetencije: sposobnosti i vještine važne za sistemski pristup (kombinacija razumijevanja, senzibilnosti i znanja; upotreba ovih kompetencija podrazumijeva prethodno stjecanje instrumentalnih i interpersonalnih kompetencija).

Prema Diković i suradnicima (2016:4) kompetentan odgojitelj je „onaj koji posjeduje određena znanja, vještine, stavove i odgovornost, koji je usmjeren različitim aspektima djetetova razvoja i načinima zadovoljavanja njegovih potreba te kreira program po mjeri djeteta u poticajnom okruženju“.

3.1 Kompetencije odgojitelja prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu

Prema *Nacionalnom okvirnom kurikulumu*, (2011: 16) „život i rad u suvremenom društvu brzih promjena i oštre konkurencije zahtijevaju nova znanja, vještine, sposobnosti, vrijednosti i stavove, tj. nove kompetencije pojedinca,...“.

Da bi uspješno odgovorila izazovima razvoja društva znanja i svjetskoga tržišta, Europska Unija odredila je osam temeljnih kompetencija za cjeloživotno obrazovanje.

- Komunikacija na materinskome jeziku
- Komunikacija na stranim jezicima
- Matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju
- Digitalna kompetencija
- Učiti kako učiti
- Socijalna i građanska kompetencija
- Inicijativnost i poduzetnost
- Kulturna svijest i izražavanje

Svaki bi se odgojitelj trebao voditi ovim kompetencijama tijekom svog rada, kako bi ostvario uspjeh i postao odličan odgojitelj. Usvajajući ove kompetencije odgojitelj postaje kompetentan za budući rad.

3.2 Uloga odgojitelja u stvaranju poticajnog okruženja

Prema Sindik (2008: 145) „poticajno okruženje za učenje djeteta treba biti dinamično, treba polaziti od djeteta i njegovih interesa i treba neprestano stimulirati potencijale djeteta, omogućujući interakciju djece s materijalima, ali i interakcije s drugom djecom i odraslima“. Tijekom svog rada odgojitelj mora omogućiti, odnosno osigurati okruženje u kojemu će se dijete osjećati motivirano za rad, odnosno, okruženje koje je za dijete poticajno, bogato raznovrsnim materijalom i poticajima. Prema Sindik (2008: 143) „u težnji za prepoznavanjem dječjih potreba i razvojnih mogućnosti, osiguravanjem što kvalitetnijeg boravka u vrtiću, primjenom suvremenih spoznaja o razvojnim mogućnostima djece i novim ulogama odgojitelja, promjene su elementi koji na planu organizacije prostora, vremena i aktivnosti mogu donijeti željenu kvalitetu“.

Važno je naglasiti kako je odgojitelj osoba koja prema dječjim interesima organizira prostor unutar skupine. Prema Slunjski (2001: 80) „duljina trajanja interesa za neki materijal i način na koji ga djeca koriste, mnogo govore o primjerenosti, tj. kvaliteti materijala, zato djeci osim raznolikog materijala treba osigurati i nešto čime će materijale moći istraživati, tj. promatrati (povećalo), upoznati njegova svojstva (nožice), međusobno ih spajati i povezivati (špaga, žica, ljepilo) i slično“. Kada govorimo o poticajnom okruženju, uloga odgojitelja je osigurati djetetu kvalitetan materijal i sadržaj koji će zaokupiti djetetovu pažnju, te će ga potaknuti na dolaženje do novih saznanja i zaključaka.

Prema Budisavljević (2015: 26) „prostor također treba biti estetski osmišljen, može biti ukrašen dječjim radovima i fotografijama te zrcalima, kako bi dijete moglo promatrati sebe u različitim situacijama, čist i uredan (u smislu odsutnosti starih, potrganih poticaja koji su izgubili svrhu), te što više nalikovati obiteljskom okruženju“.

Također je važno naglasiti, kako se unutar prostora moraju nalaziti i centri aktivnosti, ovisno o dječjem interesu, kao na primjer obiteljski centar unutar kojeg se može nalaziti mala kuhinja u kojoj djeca kuhaju, zatim likovni centar unutar kojeg djeca izražavaju svoju kreativnost i maštu koristeći razne likovne tehnike (crtanje, slikanje, modeliranje), također jedan od glavnih centara aktivnosti je i stolno-manipulativni centar unutar kojeg djeca koriste razne poticaje i igre (slagalice, umetaljke, pokrivaljke, društvene igre) uz koje razvijaju svoje vještine i sposobnosti kao na primjer finu motoriku šake.

Prema Budisavljević (2015: 26) „prije svega je važno naglasiti kako prostor treba biti strukturiran na način da su centri aktivnosti jasno prepoznatljivi te fizički ili smisleno međusobno odvojeni“. Prostor bi trebao biti obogaćen materijalima koji su privlačni djetetu, te ga zovu na igru. Kada biramo materijale, treba voditi računa o njihovoj kvaliteti i primjerenosti dobi djeteta.

3.3 Usavršavanje odgojitelja

Odgojitelj se tijekom svog zanimanja usavršava putem raznih seminara, skupova, edukacijskih radionica, te tako usvaja nove vještine, sposobnosti, ideje, metode i postupke koje razmjenjuje s drugim odgojiteljima i stručnim suradnicima. Prema Fatović (2016: 623) „profesionalni razvoj odgojitelja dio je oblikovanja kurikula ustanove ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja i u velikoj se mjeri odražava na cjelokupan kontekst u kojemu se kurikulum konstruira, oblikuje i živi“.

Kada govorimo o odgojiteljskim kompetencijama, one ne dolaze preko noći, već ih odgojitelj stječe tijekom cijelog života. Prema Lučić (2007: 156) „završetkom studija ne prestaje stručno usavršavanje odgojitelja predškolske djece, ono se provodi radi stjecanja novih znanja iz područja važnih za odgoj i obrazovanje predškolske djece, te zbog unapređivanja vlastite prakse.“

Možemo reći kako usavršavanje u području odgoja i obrazovanja nikada ne prestaje, te se odgojitelj mora tijekom svog rada neprestano usavršavati i truditi biti u korak s novim metodama odgoja. Prema Slunjski (2014, u Fatović 2016) „iznimno je važno da profesionalno usavršavanje bude organizirano na način da profesionalci aktivnom participacijom imaju priliku raspravljati o svojim stavovima s kolegama i stručnjacima te argumentirajući vlastite implicitne stavove istovremeno ih nadograđivati, prilagođavati, mijenjati, redefinirati, učinkovit profesionalni razvoj odgojitelja treba se događati u realnom kontekstu njihova pedagoškog rada, u odgojno-obrazovnoj ustanovi u kojoj svakodnevno rade“. Autorica navodi kako bi na profesionalnim usavršavanjima odgojitelji trebali podijeliti vlastita iskustva s ostalim odgojiteljima i stručnim suradnicima.

Postoje dvije vrste usavršavanja, a to su individualno i skupno usavršavanje. Tijekom individualnog usavršavanja, odgojitelj se samostalno obrazuje, čitajući noviju stručnu literaturu, dok se skupno usavršavanje provodi izvan vrtića na raznim skupovima, seminarima, i sl. Prema Lučić (2007: 157) „za razliku od individualnoga, skupno stručno usavršavanje ostvaruje se u okviru stručnih tijela – stručnih aktiva ili odgojiteljskih vijeća u vrtiću te izvan vrtića na različitim stručnim skupovima: savjetovanjima, seminarima, županijskim stručnim vijećima, okruglim stolovima, tečajevima, pedagoškim večerima, predavanjima, studijskim putovanjima itd.“. Važno

je zaključiti kako je odgojitelj važna osoba u životu djece, te se u skladu s zadovoljavanjem njihovih potreba, treba kvalitetno i obrazovati.

4. Primjeri radionica za djecu, roditelje i odgojitelje

S obzirom da djeca vole istraživati, otkrivati nove stvari, igrati se i kroz igru učiti, radionice su odličan oblik suradnje koji se može provesti kako bi djeci to i omogućili. Radionice se za djecu mogu provoditi u sklopu odgojno-obrazovne ustanove ili izvan nje. Ovisno o temi ili sadržaju radionice, one mogu biti edukativnog, zabavnog, obrazovnog ili duhovnog karaktera. Važno je naglasiti kako djecu putem raznih oblika radionica možemo potaknuti na kreativno mišljenje, logičko zaključivanje, inovativnost, te na lakšu socijalizaciju s ostalom djecom.

Aktivnim sudjelovanjem djece u edukativnim radionicama potičemo svijest o novim oblicima suradnje unutar odgojno-obrazovne ustanove. Kao što smo već naveli, radionice se mogu provoditi na raznim lokacijama, ovisno o sadržaju radionice. Radionice moraju biti prilagođene dobi djeteta, te se one kreiraju prema djetetovim interesima i željama u dogovoru s odgojiteljem i stručnim suradnicima. Na radionicama je poželjno sudjelovanje roditelja, koji kroz ovaj oblik suradnje mogu ostvariti dublji odnos s djecom, ali i s odgojiteljima. Djeca će se u prisutstvu roditelja osjećati zadovoljno, ispunjeno, te će biti opuštenija pri radu. Djeca se vole iskazivati pred roditeljima, te im je vrlo važno roditeljevo mišljenje i pohvala. Uz roditeljevo prisutstvo tijekom radionice, djeca će uložiti još veći trud, te će se tako poboljšati sam tijekom radionice.

U nastavku su navedene tri radionice koje prate temu suradnje s lokalnom zajednicom. Prva radionica nosi naziv „Arena u malom“, na kojoj djeca u predivnom ambijentu, izrađuje Pulsku arenu od raznih prirodnih materijala. Cilj ove radionice je upoznati djecu s kulturnom baštinom grada Pule, te razviti svijest o očuvanju kulturnih spomenika. U navedenoj drugoj radionici pod nazivom „Od brašna do tjestenine“, djeca imaju priliku savladati tehniku izrade tjestenine, te se upoznati s životom na selu. Cilj ove radionice je potaknuti djecu na očuvanje stoljetne tradicije koja se provodi u Istri. Zadnja radionica koju ćemo navesti je radionica koja nosi naziv „Lutkarske moći“. Cilj ove radionice je približiti djeci svijet lutkarstva i kazališta, te ih upoznati s raznim vrstama lutaka. Radionice su osmišljene na temelju iskustva sa stručne prakse u dječjim vrtićima, tijekom studiranja.

4.1 „Arena u malom“

Suradnja s turističkom zajednicom grada Pule – izrada pulske Arene od raznih prirodnih materijala.

Cilj radionice:

Cilj radionice je upoznati djecu s kulturnom baštinom grada Pule, te naučiti nešto više o pulskoj Areni. Spoznati vrijednosti svog grada, kao grada s višestoljetnom tradicijom. Poticati djecu na očuvanje spomenika i kulturne baštine, odnosno razviti svijest o važnosti pulske Arene, kao kulturne baštine u gradu Puli.

Zadatci:

a) za odgojitelje

- dogovoriti susret s turističkom zajednicom grada Pule
- uključiti roditelje u radionicu „Arena u malom“
- provoditi razne aktivnosti vezane uz „Arenu“, prije početka same radionice
- zadovoljiti djetetove intelektualne i emocionalne potrebe
- poticati suradnju među djecom, međusobno pomaganje i zajedništvo
- razviti kod djece svijest o očuvanju kulturne baštine grada Pule
- poštivati djetovo pravo na iznošenje vlastitog mišljenja
- steći nove kompetencije putem seminara i radionica

b) za roditelje

- primiti sve važne informacije vezane za radionicu „Arena u malom“
- ostvariti kvalitetnu suradnju s odgojiteljima i djelatnicima turističke zajednice
- razgovarati s djetetom o važnosti očuvanja kulturne baštine
- ako su u mogućnosti, donijeti materijale potrebne za realizaciju same radionice

c) za djecu

- stjecati iskustva istraživanjem odnosa među predmetima
- razvoj taktilne percepcije
- usvajati vještine manipuliranja različitim materijalom i alatima za izradu
- razvijati finu i grubu motoriku šake
- razvijati pažnju i koncentraciju pri radu
- razvijati empatiju s drugom djecom

Tijek radionice:

a) za roditelje i odgojitelje

Prije početka same radionice, odgojitelji imaju zadatak informirati roditelje o svemu što će se događati prije, za vrijeme i nakon radionice. Važno je ostvariti dobru komunikaciju, kako bi radionica bila što uspješnija. Roditelji i odgojitelji mogu zajedno posjetiti turističku zajednicu grada Pule, kako bi iznijeli svoj prijedlog o radionici „Arena u malom“. Nakon posjeta turističkoj zajednici, odgojitelji sastavljaju plan radionice, koje na poslijetku iznose pred roditelje, na roditeljskom sastanku. Roditelji, također mogu savjetovati odgojitelje, davajući vlastite prijedloge, kako bi se radionica lakše realizirala. Na roditeljskom sastanku, roditelji i odgojitelji dijele uloge, te zajedno dogovaraju točan tijek radionice. Roditelji također mogu doprinijeti uspješnosti radionice, tako što skupljaju potreban materijal koji će kasnije biti iskorišten u svrhu iste. Prije održavanja radionice, odgojitelj može provesti nekoliko aktivnosti unutar vrtića, vezanih uz radionicu, kako bi djeca bila pripremljena za ono što slijedi na radionici. Nakon što su svi upoznati s tijekom radionice, dogovara se termin, te se radionica „Arena u malom“ može realizirati.

b) za djecu

Opće je poznato kako su djeca, „djeca ruku“, te bi ova radionica potakla njihovu želju za istraživanje svijeta oko sebe. Radionica je namijenjena djeci predškolske dobi, odnosno predškolicima. Tjedan dana prije održavanja same radionice, djeca bi u vrtiću imala niz aktivnosti koje bi ih pripremile za nadolazeću radionicu. Aktivnosti bi se temeljile na individualnim razgovorima s djecom, igrokazima, likovnom izražavanju, te raznim igrama vezanih za temu radionice. Djecu bi se ovim aktivnostima pripremalo za nadolazeću radionicu „Arena u malom“.

Kako bi radionica bila što zanimljivija djeci, radionicu bih se održala unutar Amfiteatra, odnosno prostora pulske Arene. Radionica je osmišljena tako da djeca, zajedno s roditeljima izrađuju pulsku Arenu od raznih prirodnih materijala, kao što su na primjer kamen, drvo, plodovi žira, kestena, razne grančice i sl. Za potrebu ovog tipa radionice, na radionici bi sudjelovali turistički vodič, te klesar. Prije početka same radionice, odgojitelj bi pozdravio sve prisutne roditelje i djecu, predstavio goste radionice, te najavio sadržaj radionice.

Uvodni dio osmišljen je tako da se uz pratnju turističkog vodiča organizira zajednički obilazak unutar Amfiteatra. Tijekom obilaska, turistički bi vodič ukratko upoznao djecu s povješću Arene, odnosno za što je sve ona služila tijekom prošlosti. Kako bi djeci bilo što zanimljivije, nakon obilaska, svi bi sjeli u središte Arene, te bi odgojitelj djeci prepričao legendu koja se spominje još iz davnina.

Legenda glasi kako su nekada davno Istrom obitavle vile. Noćima bi plesale na livadama i šumskim proplancima. Kažu kako su nosile sreću, te su bile dobre graditeljice. Priča se kako su upravo one izgradile Arenu u Puli. Cijelu su noć nosile kamenje s Učke, te su ga slagale u krug i tako red po red, nastao je njihov grad, Divić-grad. Budući da su vile stvorenja noći, kada je prvi pijetao zakukurikao, one su morale prestati raditi svoj posao da ih ljudi ne bi vidjeli. Njihov je Divić-grad ostao nedovršen i zato je Arena danas bez krova. Širom Istre, od Učke do mora, ostalo je rasuto ogromno kamenje. Kamenje su morale ispustiti na mjestu na kojem su se zatekle.

Nakon što bi odgojitelj djeci pročitao legendu o Divić-gradu, zajedno s roditeljima sjeli bi za stolove, na kojima bi već unaprijed bio pripremljen materijal za izradu pulske Arene. Stol bi bio prepun kamenja, suhih grančica, kestinja, žireva, te ostalih

materijala koji su roditelji prikupili. Prije početka same izrade, klesar bi objasnio djeci i roditeljima kako se pomoću kamena može na jednostavan način „izgraditi“ Arena. Odgojitelj bi također, prije izrade napomenuo djeci da izrade arenu baš onako kako su i vile to davno učinile prema legendi. Prilikom izrade, roditelji bi bili ti koji bi pomagali djeci oko ljepljenja vrućim ljepilom, kako se ne bi opekli, dok bi djeca bila „glavna“ u davanju ideja kako izraditi Arenu.

Nakon što svi završe s izradom svojih Arena, poslagali bi ih u formaciju elipse da zajedno tvore oblik Arene. Svi bi se zajedno fotografirali za uspomenu na lijepu suradnju. Ova radionica je idealna za naučiti nešto više o povijesti grada Pule, te u isto vrijeme i povezati roditelje i djecu na zabavan način. Djeca bi ovom radionicom bila oduševljena, posebno iz razloga što bi se održala izvan vrtića, na lokaciji koja je tako očaravajuća i veličanstvena sama po sebi.

4.2 „Od brašna do tjestenine“

Suradnja s obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvom (OPG) – proces izrade tjestenine.

Cilj radionice:

Cilj radionice je upoznati djecu s životom na selu, te ih naučiti nešto više o izradi autohtonih vrsta tjestenina u Istri. Poticati djecu na važnost tradicije koja se provodi u Istri, te spoznati vrijednosti izvornih proizvoda istarskog poluotoka. Razviti svijest o važnosti očuvanja stoljetne tradicije koja se prenosi s generacije na generaciju.

Zadatci:

a) za odgojitelje

- posjetiti obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo i dogovoriti termin radionice
- informirati roditelje o predstojećoj radionici „Od brašna do tjestenine“
- prije same radionice, s djecom povoditi razne aktivnosti vezane uz tjesteninu
- poticati na suradnju i zajedništvo među djecom
- razvijati kod djece svijest o očuvanju tradicije na istarskom poluotoku
- putem seminara i dodatnih radionica saznati nešto više o istarskoj tradiciji

b) za roditelje

- zajedno s odgojiteljima saznati sve važne informacije vezane za radionicu
- razgovarati s djetetom o važnosti očuvanja starih običaja i tradicije Istre
- ako su u mogućnosti, osigurati prijevoz do mjesta održavanja radionice
- sudjelovati na roditeljskom sastanku
- iznijeti vlastite ideje, radi poboljšanja radionice „Od brašna do tjestenine“

c) za djecu

- stjecati nova znanja i iskustva izvan odgojno-obrazovne ustanove
- razvijati taktilne percepcije pri izradi tjestenine
- razvoj fine i grube motorike šake
- razvoj koncentracije tijekom sudjelovanja na radionici
- upoznati seoski način života
- stjecati nove oblike komunikacije s ostalom djecom
- razvoj suradničkih odnosa i međusobnog zbližavanja s roditeljima i djecom

Tijek radionice:

a) za roditelje i odgojitelje

Prije početka svake suradnje, važno je na početku postaviti zajednički cilj koji želimo ostvariti. Prilikom ove vrste radionice, „Od brašna do tjestenine“, zajednički cilj bio bi potaknuti djecu na važnost očuvanja starih običaja i stoljetne tradicije u Istri. Naučiti djecu pravilnoj izradi domaće, autohtone tjestenine, kako bi se tradicija nastavila i na dolazeće generacije. Prije održavanja same radionice, odgojitelji, zajedno s roditeljima mogu posjetiti mjesto održavanja radionice, te se i sami okušati u izradi tjestenine, kako bi bili kompetentniji u nadolazećoj radionici.

Odgojitelji s djecom mogu provesti razne likovne aktivnosti vezane uz tjesteninu, također se mogu provoditi i simboličke igre života na farmi, odnosno na selu, upoznati djecu s domaćim životinja koje tamo žive, a sve to kako bi ih pripremile za nadolazeću radionicu „Od brašna do tjestenine“. Nakon prikupljanja svih potrebnih informacija vezanih za radionicu, sazvaio bi se roditeljski sastanak na kojem će se detaljno raspraviti o detaljima održavanja radionice. Na roditeljskom sastanku roditelji iznose svoje stavove i ideje za koje smatraju da su od velike važnosti. Odgojitelj je dužan uvažiti sve prijedloge koji su roditelji predložili, radi poboljšanja radionice. Roditelji koji su u mogućnosti mogu ponuditi prijevoz, te tako olakšati odgojitelju. Nakon što su svi upoznati s rasporedom radionice, ona se može realizirati u potpunosti.

b) za djecu

Radionica je namijenjena djeci predškolske dobi, odnosno predškolicima. Prije održavanja radionice „Od brašna do tjestenine“, odgojitelj bi trebao provesti nekoliko aktivnosti koje će pripremiti djecu na sam sadržaj radionice. Kao što je već ranije spomenuto, bazirale bih se na simboličkim igrama koje su od velike važnosti kada govorimo o djetetovom razvoju. Ovisno o dobi djeteta simbolička se igra mijenja. Aktivnost koja bih se provela prije radionice, sadržavala bi razne simboličke igre, odnosno igre uloga, u kojoj bi djeca bili farmeri, poljoprivrednici, vrtlari, te sva zanimanja koja se vežu uz seoski život. Uslijedilo bi također upoznavanje s domaćim životinjama, no najviše bi razgovarali o proizvodima koje nam daju životinje, odnosno koje su nam potrebne za izradu tjestenine, na primjer, kokoši nam daju jaja.

Radionica je osmišljena tako da se zajedno s djecom i roditeljima u ranim jutarnjim satima, posjeti obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG) u Istri, unutar kojeg će se održati radionica „Od brašna do tjestenine“. Na početku same radionice, odgojitelj se pozdravlja s domaćinima, te zajedno s djecom i roditeljima odlaze u obilazak poljoprivrednog gospodarstva na kojemu se nalaze razne vrste domaćih životinja, voćnjaci, maslinici, stari mlin koji proizvodi brašno, te mnogo plantaža raznog povrća.

Tijekom obilaska, djeca mogu hraniti životinje, jahati konje, također se mogu okušati u sadnji raznih vrsta povrća ili brati voće sa stabla kao na primjer, šljive. Nakon obilaska cijelokupnog gospodarstva, možemo započeti s radionicom. S obzirom da se na radionici izrađuje tjestenina, radionica bi se odvijala u ljetnoj kuhinji. Za početak, domaćin upoznaje djecu s vrstama tjestenina koje će izrađivati na radionici.

Djeca će biti upoznata s dvije vrste tjestenine, a to su pljukanci i fuži. Pljukanci su tjestenina koja se radi od brašna, vode i malo soli. Kada dobijemo kompaktnu smjesu, tijesto se trga na male komadiće, koji se moraju protrljati među pobrašnenim dlanovima kako bi dobili oblik vretena.

Fuži se rade na drugačiji način, tako da u smjesu s brašnom, vodom i soli dodamo još i jaje. Nakon što smo dobili tijesto, moramo ga tanko razvaljati, te izrezati na rombove, zatim pomoću štapića jedan kraj romba ovijemo oko drugog i pritisnemo

kako bi se zalijepili zajedno. Obje vrste tjestenina kuhamo u slanoj, kipućoj vodi nekoliko minuta.

Nakon što domaćin objasni postupak pripreme ovih vrsta tjestenina, svaki bi roditelj dobio sastojke kako bi zajedno s djecom napravio vlastitu tjesteninu. Kako smo već ranije naveli, djeca su „djeca ruku“, te će im ova radionica biti izrazito zanimljiva zbog načina, odnosno tehnike izrade ovih vrsta tjestenine.

Kada se svi sudionici radionice okušaju u izradi fuži i pljukanaca, sve se zajedno stavlja u zajednički lonac i kuha. Na kraju radionice, djeca bi imala priliku probati vlastitu tjesteninu. Možemo reći kako je ovaj oblik radionice, vrlo poučan za djecu, te naučenu tehniku izrade tjestenine mogu primjenjivati i kod kuće.

4.3 „Lutkarske moći“

Suradnja s Gradskim kazalištem lutaka – Rijeka (GKL) – izrada lutaka od raznih materijala.

Cilj radionice:

Cilj radionice je približiti djeci svijet lutkarstva, te ih upoznati sa raznim vrstama lutaka. Analizirati razlike među lutkama, te ih znati imenovati. Stvoriti kod djece osjećaj poštovanja prema ručnom radu, te ih naučiti cijeniti svoj rad. Uvažavati tuđa mišljenja i različite načine izrade.

Zadatci:

a) za odgojitelje

- posjetiti Gradsko kazalište lutaka u Rijeci (GKL), te dogovoriti termin radionice
- pozvati roditelje na suradnju u prikupljanju materijala za izradu lutaka
- provoditi aktivnosti vezane za lutkarstvo, prije početka same radionice
- zainteresirati djecu za lutkarstvo, provođenjem raznih predstava
- poticati suradnju među djecom, međusobno poštivanje i slogu
- uvažavati ideje roditelja, radi poboljšanja radionice
- sakupljati i pribavljati sve potrebne materijale vezane za radionicu
- stjecati nove kompetencije vezane za lutkarstvo, te to prenositi na djecu

b) za roditelje

- zajedno s odgojiteljem, realizirati tijekom radionice „Lutkarske moći“
- donositi razne materijale u vrtić, potrebne za ostvarenje radionice
- ostvariti zajedničku suradnju s odgojiteljima, te iznijeti vlastite ideje prije same radionice, odvesti djecu na predstavu u kazalište lutaka

- c) za djecu
- ostvariti suradnju s ostalom djecom na radionici
- razvijati misli, ideje i kreativan rad
- stjecati nove vještine rukovanjem različitim materijalima
- razvijati koncentraciju i predanost prema radu
- usvajati novi način komunikacije
- razvijati smisao za likovnost i kreativno razmišljanje

Tijek radionice:

a) za roditelje i odgojitelje

Prije održavanja radionice, odgojitelj bi zajedno s nekoliko roditelja trebao posjetiti Gradsko kazalište lutaka (GKL) u Rijeci, te dogovoriti termin održavanja radionice. Radionica bi se održala u prostorijama kazališta. Odgojitelj bi prije same radionice trebao provesti nekoliko aktivnosti koje će najaviti nadolazeću radionicu. Aktivnosti bi se provodile tjedan dana prije radionice, te bi uključivale razne predstave koje bi odgojitelji izvodili pred djecom, igre vezane uz glumu, npr. igra pantomime, likovno i glazbeno izražavanje i sl.

Nakon određivanja termina radionice, odgojitelj bi trebao sazvati roditeljski sastanak, na koji poziva roditelje, te djelatnike kazališta, kako bi svi zajedno, iznijeli točan redoslijed održavanja radionice. Djelatnici kazališta roditeljima i odgojitelju prenose sve važne informacije, vezane za nadolazeću radionicu, te ih upoznaju s detaljnim planom radionice. Roditelji mogu iznijeti svoje ideje odgojitelju, te tako poboljšati sam tijek radionice. Odgojitelj bi trebao naglasiti roditeljima, naravno, ako su u mogućnosti, da za potrebe radionice donesu različit materijal, bilo da se radilo o nekoj tkanini, spužvi, gumbićima, plastici ili bilo kojem drugom materijalu koji mogu donijeti.

Svaki materijal je dobrodošao, te će se iskoristiti. Također treba naglasiti kako bi bilo vrlo korisno da roditelji prije same radionice odvedu svoju djecu u kazalište, kako bi se djeca upoznala s novim okruženjem za njih same, te kako bi usvojili osnovna pravila

ponašanja za vrijeme predstave. Tijekom predstave djeca ulaze u neki novi svijet, još im do tad nepoznat.

b) za djecu

Radionica je namijenjena predškolskoj djeci, odnosno predškolcima. Radionica će se održati u prostorijama Gradskog kazališta lutaka u Rijeci (GKL). Tjedan dana prije održavanja same radionice, odgojitelj, zajedno s djecom, smišlja igrokaz, te likove, odnosno lutke koje će djeca izrađivati na radionici. Tema igrokaza mora pratiti dječji interes i želje. Djeca mogu davati vlastite prijedloge, kao npr. žele li da likovi budu životinje, žele li obitelj medvjeda ili medvjede prijatelje, gdje će se odvijati radnja na selu, u gradu ili na nekom izmišljenom mjestu.

Prijedlozi djece, uvelike mogu pomoći odgojitelju prilagoditi igrokaz njihovim interesima. Nakon što dovršimo igrokaz, odgojitelj se konzultira s djelatnicima kazališta, odnosno glumcima, kako bi utvrdio može li se izvesti predstava na temelju igrokaza kojeg su osmislila djeca. Na radionicu su dobrodošli i roditelji, koji mogu biti od pomoći djeci, ako im treba pomoć oko ljepljenja, rezanja i sl. Radionica je zamišljena tako da od raznih prikupljenih materijala kao što su npr. spužve, razne vrste tkanina, vrpce, gumbići, djeca izrade jedan lik iz igrokaza, odnosno lutku. Prije početka radionice, voditelj će provesti djecu u obilazak kazališta.

Tijekom obilaska, djeca će moći vidjeti kazalište „iza kulisa“, te na zanimljiv način upoznati svijet kazališta i glume. Nakon obilaska, radionica može započeti. Na početku radionice, voditelj će upoznati djecu s raznim vrstama lutaka koje postoje, te im ukratko demonstrirati postupak izrade svake od njih. Kao što znamo, postoje više vrsta lutaka u svijetu, pa su tako one najpoznatije ručne lutke; ginjol, zijevalica, lutke na štapu; javajka, lutke na koncima; marionete, te velike ili gigantske lutke i sl. Za djecu je najlakše izraditi ginjol lutku ili lutku na štapu. S obzirom na dječji interes, djeca mogu izabrati vrstu lutke koju će izraditi, naravno uz pomoć voditelja radionice, roditelja i odgojitelja. Pri izradi, djeca koriste materijale koje su roditelji i odgojitelji zajedno prikupili.

Nakon što sva djeca dovrše svoje lutke, voditelj radionice odnosi lutke glumcima, kako bi se pripremili za predstavu koja slijedi. Predstava se odvija prema igrokazu koju su zajedno s odgojiteljima osmislila djeca. Ova je radionica jedna od lijepih suradnji između djece, odgojitelja i glumaca, jer se zajedničkim snagama realizirala predstava, koja će se moći izvoditi i nakon završetka ove radionice. Djecu bi oduševila činjenica vidjeti vlastite lutke na pozornici koje su „oživjele“ uz malu pomoć glumaca. Uslijedila bi zajednička fotografija s lutkama i glumcima.

4.4 Primjer igrokaza

Sloboda

Likovi:

PAS

KONJ

PRIPOVIJEDAČ: Dobar vam dan djeco moja draga! Poslušajte priču o jednom konju. Živio je sam, zarobljen u staji. Jedini koji ga je posjećivao, bio je njegov prijatelj pas. Konj je bio nesretan, žudio je za slobodom koja mu je bila toliko nedostižna, želio je biti slobodan.

(Na sceni se nalaze konj, te pas koji mu dolazi u susret. Provlači se kroz malu rupu u vratima staje.)

PAS: Dobro jutro prijatelju, kako si spavao? Donesao sam ti mrkvicu da mi ne ogladniš!

(Konj odgurne mrkvu u stranu.)

KONJ: Nisam dobro spavao prijatelju moj, noćas je bila velika oluja, bilo je jako hladno. Hvala ti na mrkvici prijatelju, ali nisam gladan.

PAS: Vidim da si loše volje prijatelju, što te muči, povjeri mi se?

KONJ: Tužan sam ti prijatelju, jako sam tužan! (šmrc, šmrc)

(Pas se približi konju, te suosjećajno postavi glavu uz njega.)

PAS: Zašto si tužan konjiću, tko te rastužio?

(Konj ushićenoo priča o svom snu, poskakuje.)

KONJ: Sanjao sam predivan san prijatelju, sanjao sam kako trčim zelenim pašnjacima, pijem vodu iz blistavih potoka i rijeka, osjetio sam slobodu i bio sam toliko sretan. Kada sam se probudio, shvatio sam da je to bio samo san i da sam još uvijek zarobljen u ovoj štali i to me rastužuje prijatelju.

PAS: Nemoj biti tužan prijatelju, imam ideju, mislim da znam kako ću te razveseliti.

(Pas otrči sa scene, zadovoljno trljajući šape.)

(Konj ostaje na sceni, te počinje pjevati pjesmu o slobodi.)

KONJ: Eh da mi je biti slobodan,

Kao leptir što leti u sunčan dan,

Volio bih šumom trčati,

I glasno od sreće vikati,

Zove me livada cvjetna

I ta jutra ljetna,

Kad bi samo mogao slobodno trčati,

I cvijeće mirisati

Ali slobodu ću i ja jednom osjetiti,

I svoje snove ostvariti,

Disati ću punim plućima,

Na tim šumskim pašnjacima

(Scena postaje mračna, pas se vraća na scenu.)

PAS: Konjiću, smislio sam plan, kako te razveseliti!

KONJ: Kako prijatelju, reci mi!? Što bi mene moglo razveseliti, osim moje slobodice!

PAS: Sutra, u ranu zoru, kada svi budu spavali, doći ću sa svojim psećim prijateljima. Oni će mi pomoći da srušimo vrata ove staje i da te pustimo na slobodu! Što kažeš prijatelju!?

(Konj, ushićeno!)

KONJ: Ti se šališ!? Ma to nije moguće, hvala ti prijatelju, napokon ću biti slobodan!

PAS: Nema na čemu, prijatelju moj, za što služe prijatelji, nego da si međusobno pomažu!

(Sljedeće jutro, izlazak sunca, skupina pasa dolazi na scenu.)

PAS: Konjiću, ovo su moji prijatelji psi, zajedničkim ćemo snagama srušiti vrata, odmakni se!

(Konj se odmiče od vrata.)

KONJ: Hvala vam prijatelji moji, hvala vam!

(Psi sruše vrata staje i oslobode konja.)

PAS: Hajde konjiću izađi, slobodan si, sada možeš trčati livadama baš kao u tvom snu!

(Konj, po prvi put izlazi iz staje, pomalo bojažljivo.)

KONJ: Ne vjerujem svojim očima, ja sam slobodan! Mogu trčati, skakati, vidjeti sve one divne livade i pašnjake o kojima sam oduvijek sanjao. Upoznati ću nove prijatelje i biti slobodan zauvijek! Hvala vam još jednom prijatelji moji!

(Pas priđe konju, te tužno nasloni glavu na njega.)

PAS: Prijatelju moj, zauvijek ću te pamtit, sretan sam što si napokon slobodan!

KONJ: I ja ću tebe pamtit prijatelju moj, zbogom!

(Konj odlazi u jednu, a pas u drugu stranu, rastaju se!)

KRAJ

5. Zaključak

Ovim završnim radom možemo zaključiti, kako nas zapravo suradnja prati tokom cijelog života. Djecu treba poticati na međusobnu suradnju i zajedničko rješavanje problema. Treba uložiti svoje vrijeme i trud u traženje najboljih rješenja, kako bi djeci olakšali put do znanja. Individualno se treba posvetiti svakom djetetu, te težiti jednakosti u skupini. Zalagati se za prava djeteta, te uvažavati svako djetetovo mišljenje i ideju koju bude pridonijelo skupini. Suradnja igra veliku ulogu u životu odgojitelja, te ju treba njegovati iz godine u godinu. Odgojitelj je taj, koji kroz cijeli svoj radni vijek surađuje s velikim brojem institucija, udrugama, roditeljima, stručnim suradnicima, a sve u cilju dobrobiti djeteta.

Odgojno-obrazovna ustanova dužna je omogućiti odgojitelju pogodne uvijete za rad, kako bi se sam odgojitelj mogao dalje usavršavati, te svoje znanje i vještine koje je stekao, na najbolji mogući način prenijeti na djecu. Posao odgojitelja nikada nije samo interakcija s djecom, kao što većina populacije to smatra, već se on nastavlja i u suradnji s drugim odgojiteljima, zatim u vođenju pedagoške dokumentacije, kao što su pisanje godišnjih, tromjesečnih, mjesečnih i tjednih planova, te putem ostalih aktivnosti i seminara na kojima su odgojitelji dužni sudjelovati.

Odgojitelj nikada ne završava svoje usavršavanje, te se on obrazuje cjeloživotnim programom obrazovanja. Kako bi postali dobar odgojitelj, prije svega, moramo biti predani onome što radimo, te se prema našem zanimanju odnositi s poštovanjem. Potrebno je mnogo truda, razumijevanja, ljubavi, suosjećanja i naravno iskustva kako bi usavršili vlastiti rad, te postali odgojitelj koji će biti uzor drugima. Dobar odgojitelj je osoba, koja prije svega stavlja djecu na prvo mjesto, odnosno onaj odgojitelj koji teži k boljem okruženju i uvjetima za djetetov razvoj. Treba uložiti puno truda da bi postali odgojitelj u kojemu djeca vide dobar uzor i čvrst oslonac, kojem se mogu obratiti bez imalo straha ili ustručavanja.

Kako bi djeca stekla pozitivan stav prema svijetu, potrebno je mnogo raznovrsne suradnje tijekom predškolskih dana. Razne edukativne radionice, izleti, predstave, samo su neki od načina kojim djeca stječu nova znanja i vještine koje će im koristiti u daljnjem obrazovanju.

6. Literatura

1. Budisavljević, T., (2015), *Dijete, vrtić, obitelj* : Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, Vol. 21 No. 79, str. 26-28, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/172748> (Pristupljeno: 15.9.2019)
2. Buljubašić – Kuzmanović, V., (2009), *Kooperativno učenje kao indikator kvalitete odgoja i obrazovanja*, Život i škola, br. 21, god. 57., str. 50-57, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/37081> (Pristupljeno, 14.9.2019)
3. Cohen, B., (2010), *Od učenja u zajednici do gospodarskog oporavka: zašto je osjećaj 'mjesta' važan*, Djeca u Europi : zajednička publikacija mreže europskih časopisa, Vol. 2 No.3, str. 2-3, dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=213221 (Pristupljeno: 14.9.2019)
4. Diković, M., Tatković, S., Legović, M. (2016). *Stjecanje i razvijanje kompetencija odgojitelja u inicijalnom obrazovanju*, U: N. Tatković, M. Radetić-Paić, I. Blažević (ur.), *Kompetencijski pristup kvaliteti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*, Medulin-Pula: DV Medulin, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, 155-172.
5. Fatović, M., (2016), *Profesija i profesionalni razvoj odgojitelja*, Školski vjesnik : časopis za pedagoški teoriju i praksu, Vol. 65 No. 4, str. 623-638, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/178260> (Pristupljeno: 15.9.2019)
6. Jelić, M., (2013), *Suradnja vrtića s obitelji-primjeri dobre prakse*. *Dijete, vrtić i obitelj*, Vol.79,No.72, str. 4-6, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/145491> (Pristupljeno: 8.9.2019)
7. Lučić, K., (2007), *Odgojiteljska profesija u suvremenoj odgojno-obrazovnoj ustanovi*, *Odgojne znanosti*, Vol. 9, br. 1, str. 135-150, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/20837> (Pristupljeno: 15.9.2019)
8. Maleš, D., (2012), *Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima*. *Dijete, vrtić, obitelj*, Vol. 18 No. 67, str. 13-15, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/124015> (Pristupljeno: 10.9.2019)

9. Maleš, D., Milanović, M., Stričević, I. (2003), *Živjeti i učiti prava, odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja*, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, istraživačko obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko društvo
10. Maleš, D., Stričević, I. (2005), *Odgoj za demokraciju u ranom djetinjstvu, priručnik za rad s djecom predškolske dobi na usvajanju humanih vrijednosti*, Zagreb: Udruženje djeca prava
11. Modrić, N. (2013), *Kompetencije odgojitelja za učinkovito upravljanje problemnim situacijama*, Napredak: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu, Vol. 154. No. 3, str. 427-450, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/138810> (Pristupljeno: 15.9.2019)
12. Sindik, J. (2008), *Poticajno okruženje i osobni prostor djece u dječjem vrtiću*, Metodčki obzori, stručni rad, str. 143-154, dostupno na: [file:///C:/Users/user/Downloads/Microsoft_Word_MO_Sindik%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/Microsoft_Word_MO_Sindik%20(1).pdf) (Pristupljeno: 14.9.2019)
13. Slunjski, E., (2001), *Integrirani predškolski kurikulum, rad djece na projektima*, Zagreb: Mali profesor
14. Vinšćak, T., (1999), *Iz tradicijske baštine središnje Istre*, Vol 10/11 No. 1, str. 75-88, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/48538> (Pristupljeno: 7.09.2019)

Mrežne stranice:

1. Dječji vrtić Maslačak (2018), *Izvešće o realizaciji godišnjeg plana i programa rada dječjeg vrtića maslačak za 2017./2018. godinu, Suradnja s vanjskim ustanovama* dostupno na: <https://dvkt-maslacak.hr/wp-content/uploads/2018/09/Izvjese%CC%8Cc%CC%81e-GPP-2017.-2018.-PDF.pdf> (Pristupljeno: 18.9.2019)
2. Dječji vrtić Matulji (2018), *Program djelovanja za pedagošku godinu 2017. /2018.g.*, dostupno na: http://djecjivrticmatulji.hr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=2&Itemid=5 (Pristupljeno: 18.9.2019)
3. Dječji vrtić Zvončić (2019), *Suradnja s lokalnom zajednicom*, dostupno na:

<http://www.vrtic-zvoncic.zagreb.hr/default.aspx?id=110> (Pristupljeno:18.9.2019)

4. Grad Rijeka (2019), *Suradnja Sveučilišta u Rijeci i dječjeg vrtića Đurđice*, dostupno na: <https://www.rijeka.hr/suradnja-sveucilista-u-rijeci-djecjeg-vrtica-durdice/> (Pristupljeno: 14.9.2019)

5. Hrvatska eniklopedija (2012), *Lokalna zajednica*, dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=37030> (Pristupljeno: 11.9.2019)

6. Nacionalni okvirni kurikulum, (2011), *Usmjerenost prema kompetencijama*, str 16., dostupno na: http://mzos.hr/datoteke/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf (Pristupljeno: 11.9.2019)

7. Šišović, D., (2004), *Posljednja bitka kralja Epulona, Franina i Jurina.*, 10-11., *Istrapedia, Ledenda o vilama koje su sagradile Arenu*, dostupno na: <http://istrapedia.hr/hrv/1696/legenda-o-vilama-koje-su-sagradile-arenu/istra-a-z/> (Pristupljeno: 3.9.2019)

Sažetak

Ovim završnim radom, htjeli bismo istaknuti važnost lokalne zajednice, kao zajednice u kojoj živimo. Ona nas od najranijih dana „odgaja“, te postajemo dio nje. Djecu učimo poštivati i njegovati svoje običaje, tradiciju te kulturnu baštinu. U ovom radu dotičemo se i tema suradnje, suradničkih odnosa među djecom, također i važnih kompetencija koje odgojitelj mora posjedovati. Nakon teorijskog dijela prelazimo na onaj metodički. U metodičkom dijelu rada, predstavljene su tri radionice. Radionice su usmjerene na upoznavanje djece s pojmovima kulturne baštine, starih legendi i očuvanja tradicije. Na samom kraju zaključujemo, kako je izrazito važna suradnja s lokalnom zajednicom radi njegovanja starih i novih običaja koje djeca trebaju usvojiti.

Ključne riječi: suradnja, lokalna zajednica, kompetencije odgojitelja, odgojno-obrazovna ustanova

Summary

With this final paper, we would like to highlight the importance of the local community, as a community in which we live. She "educates" us from the earliest days, and we become part of it. We teach children to respect and cherish their customs, traditions and cultural heritage. In this paper, we also talk about the topic of cooperation, collaborative relationships among children, as well as important competences that an educator must possess. After the theoretical part we move on to the methodical one. In the methodical part of the paper, three workshops were presented. The workshops are aimed at introducing children to the concepts of cultural heritage, ancient legends and preserving tradition. Finally, we conclude that it is extremely important to work with the local community to nurture old and new customs that children need to adopt.

Keywords: cooperation, local community, competencies of educators,
educational institution